

Vauhtia ja voimaa jo vuodesta 1990

MARKO NURMI

NÄYTTÉLIJÄNTAITEEN KOULUTUSOHJELMA

**TEATTERI-
KORKEAKOULU**

✕ TAIDEYLIOPISTO

2018

OPINNÄYTETYÖ

Vauhtia ja voimaa

jo vuodesta 1990

MARKO NURMI

TIIVISTELMÄ

Päiväys: 4.4.2018

TEKIJÄ Marko Nurmi		KOULUTUSOHJELMA Näyttelijäntaiteen koulutusohjelma	
KIRJALLISEN OSION NIMI Vauhtia ja voimaa jo vuodesta 1990		KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET) 35	
<p>TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI Baikal Brothers Ky (Ohjaus: Leea Klemola, Teksti: Leea Klemola ja Rosa Maria Perälä sekä työryhmä, Dramaturgia: Rosa Maria Perälä, Äänisuunnittelu: Eero Nieminen, Valosuunnittelu: Max Wickström, Lavastussuunnittelu: Anne Karttunen, Näyttämöllä: Marko Nurmi, Juha Ekola, Jarno Hyökyvaara, Susanna Pukkila, Jonna-Kaisa Risto, Inka Reyes, Sonja Silvander, Henna Sormunen ja Pietu Wickström Ensi-ilta: Syyskuu 20, 2017, Universum Teatteri).</p> <p>Taiteellinen osio on Teatterikorkeakoulun tuotantoa ☒</p>			
Kirjallisen osion/tutkielman saa julkaista avoimessa tietoverkossa. Lupa on ajallisesti rajoittamaton.	Kyllä ☒ Ei ☐	Opinnäytteen tiivistelmän saa julkaista avoimessa tietoverkossa. Lupa on ajallisesti rajoittamaton.	Kyllä ☒ Ei ☐
<p>Minä olen Marko Nurmi ja tämä on minun opinnäytteeni. Se kertoo näyttelijäntaiteen kehollisuudesta, treenaamisesta ja tavoitteista kohti parempaa näyttelijää. Näyttelijäntaide on yksilöllinen, ainainen ja muuttuva matka. Tämä opinnäyte on tutkimusmatka tämän hetkisiin ajatuksiini ja mielipiteisiini näyttelijäntyöstä. Opinnäyte pohtii näyttelijän ammatinkuvaa tässä ajassa. Ajatukset voivat olla alati muuttuvassa tilassa, joten opinnäytteeni on kuin isomman teoksen 35 sivua, jostain sieltä kirjan alkupäästä. Opinnäytteeni kulkee ajatuksen kulkua, etsien sitä punaista lankaa, joka mahdollisesti voisi yhdistää opinnäytteen kokonaiseksi teemaksi. Valitsin opinnäytteeni otsikoksi Vauhtia ja Voimaa jo vuodesta 1990, koska kehollisuus on opinnäytteeni pohdinnoissa vahvasti läsnä. Olen myös syntynyt vuonna 1990, joten tässä viitataan Marko Nurmeen, eli minuun ja minun pohdintoihini versus, että puhuttaisiin yleisesti näyttelijäntyöstä. Opinnäyte sisältää paljon sekä kansanopistoissa että teatterikorkeakoulussa tekemiäni havaintoja näyttelijäntyöstä. Opinnäytteeni on osoitus siitä, että Marko Nurmi on valmis kohtaamaan ammattikentän ja hallitsee sen vaatimat näyttelijäntaidot. Marko Nurmi on kuitenkin ihminen ja hän korostaakin opinnäytetyössään näyttelijäntyön olevan humaania yhteisöllistä puuhaa, yksilöiden kehoilla. Opinnäytteeni on ylistys teatterille, yksilön heikkouksien voittamiselle, yhteisöllisyydelle ja kehollisuudelle. Opinnäyte käsittelee flow-tilaa ja sen saavuttamista, vapautta, luovuutta, itsensä ylittämistä sekä teknologian, että itsensä avulla, näistä koituvaa euforiaa, sekä tämänhetkistä kilpailuhenkistä euforianhakuista yhteiskuntaa. Opinnäytteeni pohditaan myös teknisesti näyttelijäntaidetta. Tästä esimerkkinä kappale ”Pienesti ja suuresti näyttelemisen sekä etäisyydet lavalla”. Opinnäytteeni on siirtymäriitti opiskelijaelämästä kohti työelämää. Se on osoitus itselleni, että olen valmis haastamaan itseni työelämässä - teatterikorkeakoulussa oppimillani taidoilla.</p>			
<p>ASIASANAT Flow – Työn imu, triathlon – moniottelu (uinti, pyöräily, juoksu), natsi – äärioikeistolaisuus, bonari – lisäbonus, tragedia – murhenäytelmä, chattailu – arkinen kommunikointi, mikroautoilu – moottoriurheilulaji, Dystopia – kuvitteellinen epätoivottava yhteiskunta, jonka odotetaan syntyvän vallitsevien yhteiskunnallisten kehityssuuntien kiihtyessä huippuunsa, humaani – inhimillinen, ihmisystävällinen, suvaitsevainen</p>			

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	10
KOHTI UUSIA HARRASTUKSIA, KOHTI UUSIA TUULIA	12
MITÄ NÄYTTTELIJÄNTYÖ ANTAA MINULLE TULEVAISUUDESSA?	14
PIENESTI JA SUURESTI NÄYTTELEMINEN	16
NÄYTTTELIJÄN VASTUU JA AMMATINKUVA	19
MISTÄ MUODOSTUU FLOW- TILA?	23
TEKNOLOGIA: NYKYAIKAISEN IHMISEN TAPA YLITTÄÄ ITSENSÄ	29
MITKÄ ASIAT KOULUSSA OVAT TUNTUNEET KIVOILTA?	32
LOPPUSANAT JA MUISTUTUS ITSELLE	35

JOHDANTO

Kun ottaa vaan tarpeeksi kovan vauhdin niin kyllä se siitä. Tämä ajatus liittyy pelon ylitse pääsemiseen ja sitä kautta onnistumisen kokemukseen. Onko tyhmää yrittää seistä käsillään mahdollisimman pitkään, kun kädet eivät aivan taivu tarvittaviin suuntiin, jotta kehon lihaksia pääsisi käyttämään mahdollisimman orgaanisesti ja minimalistisella tavalla.

Oikeaoppinen käsilläseisonta suoritetaan niin, että luut lepäävät toistensa päällä suorassa ja näin tapahtuma rasittaa mahdollisimman vähän kehon lihaksia ja käsilläseisonta tulisi tuntua luonnolliselta. Oman kehoni jäykkyys kuitenkin estää itseäni taipumasta tarvittaviin suuntiin ja käsilläseisontani on miltei kokonaan lihastyöni varassa. Näin rasitan itseäni enemmän. Onko tämä välttämättä huono asia tässä yhteiskunnassa kun kaiken saa nykyään niin helposti. Maksammehan salilla käymisestäkin maltaita saadaksemme sen rasituksen kokemuksen, jota jäämme kaipaamaan päivittäisissä istumatöissämme.

Lavalla kuitenkin on nautinnollisempaa katsoa näyttelijää, joka saa asiat näyttämään helpoilta. Esimerkiksi laulaessa virtaavuus on yksi päätekijä. Mikäli kehosi sisältää lukkoja ja puristuksia laulu ei kulje. Sama näyttämöpuheessa. Näyttelijän äänen tulisi kantaa kaikennäköisissä ympäristöissä yleisöön saakka ilman mikitystäkin. Orgaaninen ja kuormittamaton tapa puhua ja laulaa on avainasia näyttelijäntyössä. Näyttelijöiden on kuitenkin kyettävä näyttämään vielä vuosienkin päästä samalla intensiteetillä, kuin tänä päivänä.

Omasta kankeudestani on tullut osittain ongelma harjoittaessani näyttelijäntyötä. Vanha jalkapallotapaturma rajoittaa liikkeitäni. Oikea jalkani on heikompi kuin vasen. Jalkapallotapaturman jälkeen takareidestäni on lähtenyt iso nippu lihasta. Vahvuuserot näkyvät pienenä linkkauksena, joka on alkanut heijastumaan selkäkipuina ja selän jäykkyytenä.

Aina olen kuitenkin selättänyt nämä vaivat. Tai kääntänyt pääni siihen ajattelutapaan, että nyt pelataan näillä korteilla, mitä on käytettävissä. Selkävaivoihin auttaa lonkankoukistajan venyttely sekä urheilu. Liikkuminen kivun rajoissa on paras tapa hoitaa selkäkipuja. Tiedän, että en kestäisi viikkoakaan istumatyötä, jossa selkäni ei pääsisi liikkeeseen. Tätäkin tekstiä kirjoittaessa minun tulee alati muistuttaa itseäni pitämään selkäni suorana, jotta kipuja ei tulisi. Tai pitämään taukoja, käydä vaikka kävelyllä, jotta selkään tulisi hieman kuormittavaa liikettä.

KOHTI UUSIA HARRASTUKSIA, KOHTI UUSIA TUULIA

Olenkin nyt koulun loppumetreillä yrittänyt siirtyä työelämään sillä tavalla, että viimeisenä vuonna olen koulun liikuntatuntien lisäksi lisännyt vapaa-aikani liikunnallisuutta. Olen käynyt erilaisilla ryhmätunneilla kuntosaleilla. Lisäksi Go-Expo messujen jälkeen kiinnostuin pyöräilemisestä ja ilmoittauduin Triathlon kursseille. Vapaauintin harjoittelu on ollut haasteellista. Olen pienestä pitäen mökilläni uinut ja hypellyt veteen sen enempää sitä miettimättä. Lähinnä olen uinut rintauintia ja uuden uimatyylin opetteleminen on vienyt aikaa.

Vapaauintissa kehon tulisi olla täysin vaakatasossa veden pintaan nähden, jotta veden vastus olisi mahdollisimman vähäistä ja kaikki voima siirtyisi eteenpäin menemiseen. Vapaauintissa vältellään sitä, että joudut tekemään työtä ylöspäin, pysyäksesi pinnalla. On ollut mukavaa ja välillä turhauttavaakin harjoitella noinkin yksinkertaista asiaa.

Keuhkot tulee täyttää sen verran ilmalla, että kellut vedessä ilman, että teet sen enempää työtä raajoillasi. Tällaisessa asennossa naamasi osoittaa kohti veden pohjaa. Seuraavaksi sinun tulee keskittyä siihen, millä tavoin saat happea niin, ettet kellahda tästä optimaalisesta asennosta ja joudu tekemään ylöspäin nostavaa työtä. Optimaalisessa tilanteessa pysyt mahdollisimman lähellä pintaa. Tämä onnistuu rintakehän ja pään käännöllä samaan aikaan kun kauhot käsilläsi eteenpäin.

Vapaauintissa jalat tekevät koko ajan pärskivää työtä menosuuntaan. Jalkojen tulee olla mahdollisimman lähellä veden pintaa, jotta kehosi on vaakasuuntaan vievässä asennossa.

Ensikertalaisen virhe on nostaa leukaa, sillä verukkeella, että haukkoo happea. Tämä tapahtuma yleisesti ottaen purkaa koko optimaalisen asennon ja huomaat jälleen vapaauintisi olevan hukassa ja jalkojesi vajoavan kohti pohjaa.

Hyvä nyrkkisääntö on kauhoa neljä kertaa käsillä, jonka jälkeen otetaan happea siltä puolelta, josta käsi nousee kauhomaan seuraavaa vetoa. Rintakehän tulisi kääntyä niin paljon, että happea on mahdollista ottaa pään käännöllä ilman, että vettä menee keuhkoihin.

Kuten aikaisemmin mainitsin, leukaa ei saa nostaa, koska muuten kehon asento purkautuu. Hyvä ajatusmalli on, että pää kääntyy enemmänkin kohti olkapäätä ”taaksepäin” kuin suoraan sivulle. Sieltä löytyy yllättäen pieni ilma-aukko, jonka eteenpäin menevä pää on saanut aikaan.

Suun ei tarvitse olla kokonaan veden rajan yläpuolella, sillä hengittäminen suun kautta onnistuu myös, mikäli suu täyttyy puoliksi vedellä. Hyvänä periaatteena voi pitää sitä, että toinen silmä on hengittämisen aikana koko ajan veden alla.

Kaiken a ja o on kuitenkin veteen tottuminen. Ottaa aikansa, ennen kuin et enää pelkää tukehtuvasi jokaisella hengittämisyrityksellä. Kun vapaauintiin löytyy rytmi, huomaat pääseväsi yllättävän kovaa vauhtia aivan veden pinnalla, ja tuntuu, että tähän jopa luonnistuukin.

Pidempiä matkoja tehdessä keskittyminen saattaa kuitenkin herpaantua lihasrasituksen myötä ja asento saattaa purkautua. Tällöin kannattaa ottaa pieni tauko lihasten palautumiseen ja miettiä kohta kohdalta, kuinka asennon ja rytmin saa takaisin. Loppujen lopuksi kertaus on opintojen äiti ja lopulta, kun saat tämän, taikka minkä tahansa muun tekemisen lihastesi hermotukseen, tulee se olemaan helpompaa aina seuraavalla kerralla.

Vaikka tällaiset tunnit ovatkin melko kalliita vielä opiskelevalle, niin olen huomannut vireyteni nousevan kunnon liikunnan jälkeen. Toki liikkuminen vie paljon aikaa ja se vaatiikin järjestelmällisyyttä muissakin asioissa, jotta kaiken kerkiää tekemään. Välillä tuntuu, että vuorokauden tunnit loppuvat kesken hyvän treenipäivän jälkeen. Järjestelmällinen tekeminen voisi olla minun tulevaisuudentavoitteeni elämässä. Olen tähän asti elämässäni elänyt melko huoletonta opiskelijaelämää. Koulu on tavallaan pitänyt huolta kaikista perustarpeistani: olen saanut hyvää ruokaa, sekä liikkunut tarpeeksi. Nyt on aika ottaa itse enemmän vastuuta itsestä, ja katsoa kuinka pitkälle se kantaa.

MITÄ NÄYTTELIJÄNTYÖ ANTAA MINULLE TULEVAISUUDESSA?

Mitä minä sitten odotan tulevalta ammatiltani. Olen todella kiitollinen siitä, että olen saanut paikan Lahden kaupunginteatterista ja pääsen toden teolla harjoittamaan tätä tulevaa ammattiani. Minulla ei juurikaan ole pelkoja sen suhteen, että pärjäänkö kentällä. Olen mielestäni oppinut koulussa tarpeelliset vuorovaikutustaidot tähän ammattiin.

Teatterin tekeminen on ryhmälähtöistä työskentelyä, vaikka suurimmilta osin pelataankin jokaisen omalla keholla. Ensimmäiset viikot Lahden kaupunginteatterin harjoituksissa ovat tuntuneet hyvältä. Minut on otettu vastaan hyvillä mielin ja olen suoriutunut tehtävistäni kunnialla.

Kaupunginteattereiden isoja produktioita harjoitellaan monta kuukautta. Tämä hitaasti etenevä työtahti verrattuna esimerkiksi Juha Hurmeen ”tee näytelmä kolmessa päivässä” mentaliteettiin, on tuntunut tähän saumaan oikein hyvältä.

Suomen Kuvalehdessä *03/2012* ilmestyneessä artikkelissa sanotaan Hurmeesta: ”Hänen tehtävänsä on enemmän sielunhoitajan: elvyttää laitosteattereiden henkilökuntaa tekemällä heidän kanssaan ”tutkimus-leikki-intohimojuttuja”. Tällaiset tutkimusretket ovat mielestäni erittäin toivottavia sekä laitosteattereissa, että muuallakin teatterikentällä. En tule koskaan unohtamaan sitä Juha Hurmeen ohjaamaa Vänrikki Stoolin tarinat -näytelmää, jossa sain itse keksiä tekstiä käyttäen inspiraationi lähteenä sotakohtauksia Stoolin tarinoista. Muistan kuinka 22-vuotias Marko kuvitteli olevansa Legolas Taru Sormusten herrasta kirjasta, hypätessään seinän kautta kohti teatterilavaa, lyöden kätensä lavan pintaan, saaden muut näyttelijät kaatumaan, kuin dominonappulat konsanaan. Hetken voimaantumisen tunne - kyllä sitä Juha Hurme silloinkin sai aikaan.

Hitaampi työtahti tarkoittaa vähemmän stressiä ja vähemmän sählinkiä. Ehkä myös enemmän aikaa muille harrastuksille.

Teemme Lahden Kaupunginteatterissa klassikkomusikaalia Sound Of Music ja minulla on kunnia esittää tässä musikaalissa Rolf nimistä nuorta poikaa, joka kuitenkin hairahtaa natsiksi. Rolfilla ei kohtauksia näytelmässä juuri hirveästi ole, mutta pyrin tekemään nämä muutamat kohtaukset sitäkin suuremmalla intensiteetillä.

Jotkut puhuvat, että kaupunginteattereiden ilmapiiri on hieman väsähtänyttä. En ole huomannut tällaista piirrettä Lahden Kaupunginteatterissa. Mielestäni ihmiset tekevät siellä töitään sellaisella mentaliteetilla, että rakastavat työtään.

Vaikka olenkin valinnut tämän kaupunginteatterin tien nyt, en sulje pois ajatusta, että näyttelisin myös elokuvissa. Kameranäyttelemisen kurssi onkin ollut yksiä mielenkiintoisimpia kursseja maisterivuosina.

PIENESTI JA SUURESTI NÄYTTELEMINEN SEKÄ ETÄISYYDET LAVALLA

Pienesti ja suuresti näytteleminen on yksi termi, joka on tullut esille monesti opiskellessani teatteria. Missä tapauksissa tulee näytellä ns. yleisön kautta, missä tilanteissa riittää, että näyttelee vastaanäyttelijälle. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että mitä suurempi teatteritila, sitä suuremmin on näyteltävä.

Esimerkiksi kameralle näytellessä pienikin ele saattaa riittää informaation esilletuomiseksi. Toki poikkeus vahvistaa säännöt, ja kameralle voi näytellä hyvinkin groteskisti ja suurieleisesti. Tällöin elokuvan, sarjan tai tarun tyyli on kuitenkin tiedostettava.

”Erikokoista” näyttelemistä pääsimme testaamaan kameranäyttelemiskurssilla neljäntenä vuonna. Harjoiteltavassa kohtauksessa oli pariskunta, jossa toinen osapuoli oli kaulasta alaspäin halvaantunut. Kameralla pääsi todella tiukkoihin kulmiin ja sai lähikuvaa pelkästä päästä, joka kuitenkin näytteli intensiivisesti kohtausta – kameralle riittävällä tavalla. Kohtauksista tuli intensiivisiä sekä jännitteisiä, kun vain luotti siihen, että tämä teksti, sekä annetut tapahtumat, ovat ne, jotka vievät tätä kohtausta.

Musikaalinumerot isolla näyttämöllä ovat sen sijaan suurieleisiä, jotta informaatio yltää takakatsomoon saakka. Musikaalinumeroissa näytellään enemmän ulospäin. Käsien levittely hurmaantuneelle karaktäärille on tyypillinen tapa näytellä musikaalinumeroita. Tietysti tämäkin riippuu roolista. Minun pointtina tässä kuitenkin oli, että näyttelijän on tärkeää tiedostaa, minkä kokoisella lavalla hän näyttelee.

Näyttämöllä näyttelijän on tärkeää tiedostaa tilan sekä kahden näyttelijän välillä olevat etäisyydet. Missä sijaitsee ns. näyttelijän ”paha paikka”? Näyttelijän ”pahaksi paikaksi” kutsutaan tilannetta, joka tuottaa näyttelijöiden välille niin sanottua jännitettä. Millä etäisyyksillä näyttelijä alkaa tuottamaan lähes itsestään kiinnostavaa materiaalia yleisön kannalta?

Huonoin etäisyys näytellä vastaanäyttelijän kanssa on noin 3 metrin välimatka, kun näyttelijöiden katseet on suunnattu toisiinsa. Erityisen haastavaa on jos asemointi on sellainen, että yleisö ei pääse näkemään näyttelijöiden kasvoja. 3 metrin välillä, joka meille suomalaisille on tuttu ja turvallinen jutusteluetäisyys, ei näyttämöllä toteutettuna tapahdu juuri mitään. Kun etäisyys on jokin muu, ilmaisu poikkeaa arjen kanssakäymisestä ja muuttuu mielenkiintoisemmaksi. 3 metriä on kuin maitokahvia espresson sijaan. Pienenä kultaisena sääntönä voidaankin siis pitää sitä, että silloin kun tämä turvallinen raja ylitetään tai alitetaan, on näyttelijä mielenkiintoisempi.

Mestarikurssilla pääsimme kokeilemaan konkreettisesti näitä etäisyyksiä lavalla. Näyttelijät asettuivat eri positioihin ja sanoivat samat vuorosanansa yhä uudestaan ja uudestaan eri positioista. Esimerkiksi tolpan juureen ahdettu näyttelijä halusi selvästi pois tilanteesta, vaikka teksti oli lähtökohtaisesti positiivisemmin virittynyt. Tekstin ja toiminnan suhde synnytti kaaosta ja sitä kautta jännitettä, sekä näyttelijöiden, että tilanteen välillä. Ja jännitteisiä hetkiähän me tällä alalla haemme. Se on se seikka, mikä saa meidät astumaan lavalle ja yleisön ryntäämään sisään.

Kun näyttelijöiden positiot on katsottu, seuraavaksi voidaan miettiä millaisella intensiteetillä näyttelijä sanoo repliikkejään. Esimerkiksi kun kaksi näyttelijää on asettunut pitkälle etäisyydelle toisistaan, toinen takanäyttämölle, toinen etunäyttämölle molemmilla katseet suunnattuina yleisöön, antaa repliikkien intensiteetti paljon tulkinnanvaraa tekstille. Esimerkiksi jos taaempänä oleva näyttelijä lausuu aivan hiljaa tekstiään, menee tulkinta helposti siihen suuntaan, että nämä kaksi roolihenkilöä ovat jättämässä yhteistä tietään tarinassa. Jos taas taaempänä oleva näyttelijä lausuisi tekstinsä voimakkaammalla toista kutsuvalla äänellä, voidaan tulkita, että roolihenkilöillä on vielä toivoa säilyttääkseen yhteisen taipaleensa näytelmässä.

Roolihenkilön voi rakentaa myös pelkästään näillä yksinkertaisilla elementeillä. Tällöin roolin kaari rakentuu tekstistä sekä roolihenkilön suhtautumisesta tapahtumien intensiteettiin.

Mestarikurssilla Reko Lundanin ”Tarpeettomia Ihmisiä” tehdessämme pääsimme kokeilemaan ja tutkimaan näitä etäisyyksiä lavalla. Huomasin monesti, että ero näyttämölliseen ilmaisuun sekä arjen minään syntyy siitä, että lavalla intensiteetin säilyttääkseen näyttelijän on hyvä vältellä katsomasta vastaanäyttelijään. Aina kun katseet kohtasivat vastaanäyttelijän kanssa ilmaisusta tuli enemmänkin arkista kaverillista chattailua. Kahvitteluhetkiä. Katseet suunnattuna yleisöön, teksti alkoi puhua puolestaan ja arjen kaverillinen chattailu alkoi muuttua draamallisemmaksi ilmaisuksi. Nyrkkisääntönä voidaankin siis pitää, että hakiessasi näyttämöllisiä jännitteitä teatterilavalla, kokeile näytellä yleisön kautta.

NÄYTTELIJÄN VASTUU JA AMMATINKUVA

Mestarikurssilla ”Tarpeettomia ihmisiä” tehdessäni, minulla heräsi kysymys näyttelijän vastuusta. ”Tarpeettomia ihmisiä” teksti on siinä mielessä oivallinen, että se sisältää mielenkiintoisia hahmoja, jotka ovat humoristisia, mutta samalla hyvin traagisia. Näytelmä on tragedia ja se poistaa näyttelijältä, tietynlaisen vastuun siitä, että täytyy olla hauska. Ei tarvitse myöskään pohtia sitä, mitä tässä yhteiskunnassa on oikeudenmukaista pitää hauskana. Niin, että kukaan ei loukkaannu.

Komedia on itse asiassa hyvinkin paljon vaarallisempi laji yrittää vaikuttaa yhteiskuntaan kuin tragedia. Komediasa tekijät päättävät mille asioille voidaan nauraa, tragediasa taiteilijalta poistetaan humoristisen viihdyttämisen vastuu ja katsojalle itselleen jää käsiinsä tapahtumien tulkitseminen joko naurun, jonkun muun tunteen tai kriittisen analyysin keinoin.

Tarpeettomia ihmisiä näytelmässä ammatinkuvaani kuului luoda hahmo, joka tekee ratkaisunsa juuri tälle hahmolle ominaisella tavalla näytelmän rajaamissa puitteissa. Näytelmää oli jossain määrin helpottavaa tehdä, koska odotukset roolisuoritustani kohtaan olivat komedialliseen tekstiin nähden pienemmät. Minun huumorintajuani ei arvioitu, en leimautunut miksiäkään. Näyttelin vain roolin, joka minulle oli osoitettu. Vaikka tämä rooli oli naistenhakkaaja, en hävennyt sitä, koska näyttelin sen. Niin kuin työnkuvaani kuuluu.

En väitä, että tragedia synnyttäisi näyttelijälle pienempiä kierroksia kuin komedia. Mielestäni näyttelijän tulee aina kyetä puolustamaan omaa roolihenkilöään ja sen tekoja. Aina täytyy olla roolihenkilönsä puolella, vaikka oma minä olisi eri mieltä näytelmän roolihenkilön kanssa. Jo tämä väite itsessään synnyttää kierroksia ja merkittävyyttä näytelmille ja teksteille, ja myös omalle ammatinkuvalle.

Meillä oli tänä keväänä ”Leipäkorin muotoinen tyttö” -harjoitukset ja niitä tuli yllättäen seuraamaan kapteeneita, jotka kouluttavat alokkaita tuleviin tehtäviin.

Harjoituksissa näyttelin äitiä, joka sairasti anoreksiaa ja hänen mielipiteensä ruokatottumuksista oli hyvin erilainen kuin omani. Kohtauksessa äiti yrittää ymmärtää tyttärtään, kun tytär avautuu taas anoreksiastaan. Henkilökohtainen minäni on sitä mieltä, että tytär kaipaa apua, ja äidin käytös perheessä on tyttärelle vaaraksi. Näyttelemäni henkilö on kuitenkin sitä mieltä, että ruokaa ei kuulu jakaa tasapuolisesti sekä perheen pojille että tytöille. Tytöt saavat tyytyä leipäkorin pohjalta löytyviin murusiin.

Noh, kapteenit sitten kysyivät minulta että, mitä ajattelen siitä, että minulle syötetään jotain tiettyä ajattelumallia, jotta pystyn näyttelemään kirjoitettua henkilöä. Vastasin, että työhöni kuuluu roolihenkilön saappaisiin astuminen samalla tavalla, kuin teidän tehtäviin kuuluu istuttaa alokkaan päähän tietty ajattelumalli, jotta asiat sujuvat halutulla tavalla. Sitten he kysyivät, olenko minä joskus eri mieltä roolihenkilöideni suhtautumisesta asioihin. Vastasin, että kyllä useissa tilanteissa, mutta esimerkiksi tässä näytelmässä minun tehtäväni on olla se huono roolimalli, jotta näytelmän kokonaiskuva tulee esiin. Näytelmä kertoo anoreksiasta, eikä ole olemassa anoreksia nimistä sairautta, jos ei ole tapahtumakulkuja, jotka johtavat siihen sairauteen.

Jack Nicholson tapasi sanoa ohjaajilleen: ”Anything you come up with, I can Justify it”. Se on hyvin sanottu. Eli näyttelijänä minun on kyettävä vastaamaan ohjaajan ja näytelmän asettamiin vaatimuksiin. Esimerkiksi Leipäkorin muotoinen tyttö -näytelmässä roolihenkilöni on anorektikko, joka ei katso pahalla sitä, että hän syö leipäkorista murusia, joten minun tulee todentaa se näyttämöllä. Usein puhutaan siitä, että ei tule näytellä tyhempää ihmistä kuin mitä on. Tämä väite on mielestäni ristiriitainen näyttelijän ammatinkuvaa ajatellen. Esimerkiksi minun mielestäni on typerää syödä leipäkorista murusia, kun olisi myös mahdollista ottaa kokonainen leipäsiivu. Mutta mielestäni näyttelijän viisautta onkin uhrata oma

käsityksensä ja mielipiteensä suuremman asian tähden, eli näytelmän kokonaiskuvan tähden.

Näytelmää tehdessä näyttelijän ja työryhmän on hyvä tiedostaa, mistä prosessissa oleva näytelmä kertoo. Tämän ajatusprosessin jälkeen voidaan keskittyä yhteisesti pohtimaan, millä keinoin tätä aihetta voidaan näyttelijäntyöllisesti käsitellä niin, että kerronta tulee esille yleisöön saakka.

Useimmiten kiinnostava teksti on sellainen, jossa halutaan luoda kuvasto, jolla näytelmää viedään kohti positiivista ajattelua, mutta jossain pisteessä mennään ns. toiselle puolelle. Tästä ovat esimerkkinä mm. Black Mirror-sarja, jonka jokainen jakso on hyvin koukuttava ja mielenkiintoinen juuri tästä syystä. Ollaan uskallettu mennä juuri sopivasti sen mukavuusrajan ulkopuolelle. Sarja koostuu meidän maailmastamme luoduista dystopioista.

Suostuisinko näyttelemään alasti sikaa nussivaa kuningasta, hyvän tv-sarjan vuoksi, se on sitten eri kysymys. Näin tapahtui Black Mirror-sarjan ensimmäisessä jaksossa. Voin jo oikeastaan vastata siihen, että en. Olin juuri ennen tätä kappaletta mainitsemassa, että näyttelijän tehtävä tässä maailmassa on käydä siellä maitokahvin toisella puolella. Mutta jossain menee kuitenkin se raja, missä maitokahvikin alkaa kuulostamaan omaan korvaan ihan hyvältä ajatukselta.

Minkä takia en sitten suostuisi näyttelemään tätä sikaa nussivaa kuningasta? Ensinnäkin katsoessani tätä kyseistä sarjaa ja jaksoa, en itse päässyt siitä ajatuksesta yli, että minkälaisen ajatusprosessin tämä kyseinen näyttelijä on joutunut tekemään suostuessaan tähän rooliin. Koko tämän jakson aikana suurin huolenaiheeni oli, miten tämä näyttelijä on itselleen perustellut kyseisen roolisuorituksen. Onko kyseessä suuri raha-summa? Vai maine? Vai kunnianhimo omaa ammattiaan kohtaan? Vai onko näyttelijä vain sen verran hullu, että suostuu rooliin kuin rooliin taatakseen myös tulevat työtarjoukset erilaisista rooleista? Vai onko ohjaaja vain sen verran manipulatiivinen, että hän on saanut tämänkin leikin kuulostamaan työryhmässä erittäinkin hyvältä idealta. Vai oliko näyttelijä vain intohimoinen taiteilija, joka halusi antaa katsojilleen järkyttävää materiaalia ja erottaa jyvät akanoista. Nämä ajatukset sinkoilivat päässäni puolet ajasta katsoessani tätä

jaksoa. Eli minun päässäni tässä kävi niin sanotut ”nyt meni puurot ja vellit sekaisin” ilmiö. En pystynyt katsomaan jaksoa näyttelijäsuorituksena vaan näin ihmisen, joka totuudenmukaisesti kärsi kohtaloaan sikaa nussivana kuninkaana, pelastaakseen mahdolliset työtarjoajensa näyttelijänä tulevaisuudessa. Tai noh! - tarinassa hän pelasti tyttärensä, eli kuningaskunnan prinsessan kuolemalta, mutta nyt jos pelataan tätä ”puurot ja vellit sekaisin” peliä niin minun päässäni hän oli elämänsä pohjamutiin ajautunut näyttelijä. Tai ehkä näyttelijällä on vain niin paha raha-ongelma, että vuokratyöt on maksettava keinolla millä hyvänsä. Tämä minun naiivi mielikuvitukseni rupesi jakson aikana laukkaamaan sen verran lujaa, että en pystynyt keskittymään itse sarjan tapahtumiin, vaan lähinnä sen ulkopuolisiin tekijöihin. Tästä syystä en näytelisi tätä kuningasta, koska en halua olla osallisena tätä nyky-yhteiskuntamme muuttia, jossa taiteen järkyttävyydelläkin voidaan ansaita kilpailuhengellä pisteitä taiteelleen. Ehkä tässä jaksossa on siis onnistuttu jossain, kun se kerran minuakin niin kuohutti. Olkoon nuo työt niille, jotka niitä tykkäävät tehdä.

MISTÄ MUODOSTUU FLOW- TILA?

Aina välillä tuntuu, että ”perkele ku ei lähe”: Auttaisiko siihen vauhti ja voima? Tai vapaus?

Tähän väliin aion kirjoittaa hieman tästä kirjoitusprosessista. Minusta tuntuu, että minulta alkaa pian loppumaan järkevät asiat, joista voisin kirjoittaa. Eihän tämä koulun käynti/teatterin tekeminen ole kuin näitä asioita, mistä olen tähän asti kirjoittanut. Tai siltä ainakin tällä hetkellä tuntuu.

Avainlätkällä sisään kouluun, muutamat tanssit tai laulut tai puheet, sitten syömään. Illalla mahdollisesti prokkiksen treenejä ja hahmon etsimistä, vuorosanojen opettelua. Liikuntaa ja laulua. Kovaan ääneen puhumista, jotta se varmasti kantaa yleisöön saakka. Pienissä turhautumispäissä huutamista. Leikkiä ja välillä vähän pelleilyäkin – tai itse asiassa useimmiten, mutta tosissaan. Perse edellä puuhun menemistä. ”Ihan hyvinhän se meni” -itselleen toittottelua. ”Ens kerralla sitten vähä isommalla energialla” -asennetta. ”Noh tulipahan tehtyä” -meininkiä. ”Ois voinu ottaa vähä iisimmin” -tunnetta.

Mietin, että onko tämä viiden vuoden ”opiskelu” mennyt täysin hukkaan, koska minulla ei ole juuri nyt mitään järkevää sanottavaa. Tällaisissa tilanteissa sitä miettii, miksi näyttölee. Miten voin saavuttaa jälleen tuon tunteen, jonka saavutin ensimmäisellä kerralla lavalla ollessani - kun ensimmäisen kerran tunsin flown virtaavan ja vapauden ja jonkunlaisen ymmärryksen tästä maailmasta ja sen tarkoituksesta, sekä teatterista.

Tähän väliin voisin ammentaa runoutta, jonka kirjoitin runokurssilla, mahdollisesti masennuspäissäni, ilman minkäänlaista tarkoitusta – tai noh, tarkoituksena päästä kurssista läpi:

Kolmimetrisen kiikarin läpi kuultaa

Öykkäri Jukka valkealla kuun kummulla.

”Kuulkaa kuulkaa,

kuun kummitus täällä komeasti kuuluttaa!”

Se öykkää niin lujaa,
että kiikarin linssi halkeaa.
”Leikillään minä vain moisia huusin,
mut uuden kiikarin nyt tarvitset,
ennen kuin minut öykkäriksi naulitset”
Uusi kiikari olisi kallis valinta.
Ja mistä moisen tähän hätään itselleni hankkisin
kun eipä ole kummoinen rahani hallinta.
Matkustan mä kuuhun
ja öykkäriä silmästä silmään katson.

Tämä homma kuitenkin haisee
kuin päivän vanha sukka.
Viimeksi kun sieraimiini leijaili tämä antikukka,
helvettiin se minut vei ja lähti taju.

Helvetissä liekki paloi
ja paistelin siellä makkaraa.
Jakkaralla lisäsin poweria pönttöön
ja siitä tulikin oikeen höntöntönttö
ku koko helvetti palo ja muuttui Poroks.

Porolla ratsastin autuaassa tyhjyydessä
ja jäin aivan oroks.

”Sun diilis haisee pahalle sukalle”
sanoin minä Öykkäri Jukalle.

”Jaa”
sanoi hän,
Laskeutui kuun kummulta,
kaivoi kuopan

ja katosi kuun uumeniin.

Tunnen väristyksiä,
sanoinko pahasti,
loukkasinko häntä.

Kaivan kolmimetrisen mikrofonin
ja kuulutan komeasti kuuluvaan ääneen
” Kuulkaa kuulkaa,
maan matonen täällä komeasti kuuluttaa,
missä oletkaan Öykkäri Jukka
kasvos näytä tai lähtee sulta Tukka”

Ilmassa haisee vanha sukka.

Kun tätä runoa rupeaa tarkemmin tarkastelemaan, voi havaita, että runon kirjoittajalla, eli minulla ei juurikaan ole sen kummempaa sanottavaa yhtään mistään. Kirjoittaja on siis ollut vapaa tuottamaan minkälaista tekstiä tahansa. Tarinakin etenee hyvin epäloogisesti ja tuntuu, että tarinan päähenkilöillä ei ole minkäänlaista intentiota mihinkään suuntaan.

Öykkäri Jukka vain öykkää öykkäämisen vuoksi - tai ehkä huomionkaipuun vuoksi, kun ei ole muutakaan tekemistä. Runo sisältää kuitenkin hauskoja riimityksiä ja huvittavia sanaparsia, kuten haiseva vanha sukka.

Kirjoitin tämän runon sen kummemmin asioita miettimättä. Pyrin vain tuottamaan tekstiä, sillä välillä se tuntuu olevan hyvin hankalaa, kun ei keksi mistä kirjottaisi. Pieni kriitikko huutaa sisällä, että tämä on paskaa.

Muistan kuitenkin olleeni jonkunlaisessa flow-tilassa kirjoittaessani tätä runoa. Tekstiä syntyi sen kummemmin sitä miettimättä. Jonkinlainen virtaavuus runossa on läsnä ja aina jotain uutta tapahtuu,

riimien myötä. Olen selvästi poistanut itsestäni jonkunlaisen kriitikon runoa kirjoittaessani, sillä lopputulos voisi olla tosikolle melkoista dadaa. Tämän runon kirjoittamiskokemuksen perusteella voisin väittää, että vapaus on se mistä me ammennamme asioita.

Mestarikurssilla Hannu-Pekka Björkman iski tiskiinkin seuraavia ajatuksia vapaudesta: Vapaus ei ole staattinen kategoria, vaan hengen sisäistä dynamiikkaa. Vapauden potentiaali on meissä aina läsnä. Mielikuvat, joita meidän potentiaali pystyy tuottamaan ovat yhä enemmän ulkoapäin tulevaa nopeaa karikatyyristä materiaalia. Kun avaa sisäisen potentiaalinsa, sieltä saattaa virrata yllättäviäkin asioita.

Ajattelen, että taiteilijalla on lupa olla vapaa. Kun on vapaa tekemään mitä vaan, luovuus on läsnä. Loput on sitten vaan kiinni siitä, teetkö nämä asiat vai et. Kirjoitatko runon? Teetkö biisin? Kirjoitatko näytelmän? Näytteletkö isosti, pienesti, herkästi, kovasti, löysästi, sisänpäin kääntyneenä, ulospäin suuntautuneena, ylä- vaiko ala-statusta? Kyllä se yleisökin sen huomaa, saako näyttelijä tekemästään työstä nautintoa vai ei: onko hän vapaa.

Mielikuvitus on yksi tärkein työkalu näyttelijäntyössä. Jotta mielikuvitus pelaa, täytyy näyttelijän kokea olevansa vapaa. Eli näyttelijän täytyy olla vapaa ennen kuin mielikuvitus voi pelata. Ilman mielikuvitusta olemme vain harmaita heijastuksia tästä maailmasta. Kun lisäämme sinne jotain omaa ja itsestä lähtevää, oli se sitten dadaa tai järkeenkin käypää, voimme tuntea olevamme vapaita.

Luovuudessa on mielestäni yhtäläisyyksiä flow-tilan kanssa. Olen huomannut, että flow-tilan saavuttaakseni minun tulee olla äärimmäisen keskittynyt ja kiinnostunut siitä, mitä minä tuotan tai teen. Näyttelijälle tämän tilan saavuttaminen on tehty siinä mielessä helpoksi, että teatteritilassa on myös katsojia, jotka kasvattavat tämän tilan ja tapahtumien odotuksia. Kun katsojien sekä näyttelijän odotukset ovat korkealla, on suurempi todennäköisyys, että teatteritapahtumasta tulee nautinnollinen kaikille. Ethän sinä missään tapauksessa halua mennä tuottamaan pettymystä tälle isolle joukolla, joka on maksanut tästä näytelmästä. Ja lähtökohtaisesti yleisö on

tullut teatteriin viihtymään ja nauttimaan esityksestä. Ja näin pyrkimys tähän aistikkaaseen flow-tilaan on tavoitellumpi ja sitä kautta mahdollinen. Vaalin teatterin puolesta sillä se lisää yhteisöllisyyttä ja yleistä hyvää oloa koko teatterin väelle. Sekä yleisölle, että näyttelijälle.

Missä muissa tilanteissa olen mielestäni saavuttanut flow-tilan? Mikroautoilussa. Mikroautoilussa tärkeintä on pitää katse kokoajan eteenpäin. Kun kaarrat mutkaan, on sinun katseesi oltava kokoajan kulmauksessa, johon tähtäät. Et saa jäädä miettimään edellistä epäonnistumista. Kaarteesta ulos tullessasi on sinun vaihdettava fokukseksi seuraavaan kohteeseen, joka on ulommainen tien reuna, jotta voit taas kaartaa mahdollisimman kovalla vauhdilla seuraavaan kaarteeseen. Mahdollisimman kovalla vauhdilla.

Täydellisessä flow-tilassa tuntuu, että et tee mitään ylimääräistä työtä: mikroauto kulkee kovaa ja kanttarit jäävät kolhuitta. Parhaimmillaan mikroautoilu tuntuu siltä, että ikään kuin joku ulkoinen voima kääntäisi rattia puolestasi ja sinä vain olet kyytiläisenä mukana. Liplattelet aallon harjalla. Ratsastat vauhdilla, joka vie sinua seuraavaan mutkaan. Tällaisessa tilassa saat yleensä päivän nopeimmat ajat.

Tämä on verrattavissa myös akrobatiatuntien käsillä seisontaan tai vapaauintin tekniikkaharjoitteluun. Kun seisot käsilläsi ja teet mahdollisimman vähän lihastyötä, seisot vain luidesi päällä, seisonta on näyttävä ja samalla hallittu.

Samaa voidaan ajatella näyttelijäntyöstä. Silloin kun flow-tila on läsnä, tarina ja ajatukset kulkevat tietysti rytmisessä ja yhteinen ymmärrys tarinan kuljetuksesta on koko työryhmälle selvä. Se on ehkä se suurin fiilis, mitä teatterilla voi saavuttaa. ”Tätä me ollaan nyt yhdessä harjoiteltu monta kuukautta ja näin hienosti tämä menee!”

Ihmismielelle on tyypillistä aina kisailla. Teatterissakin tätä estetiikkaa tulisi tuoda esille koska, eihän siitä pääse mihinkään, että se on adrenaliinia nostattavaa ja sitä kautta viihdyttävää. Me olemme ihmisiä, olemme kisailleet aina siitä saakka, kun ensimmäiset ihmiset ovat osanneet havaita toisia ihmisiä tässä maailmassa. Tarinoiden järkyttävyydellä ei tulisi kuitenkaan kisailla.

Kuten jo aikaisemmissa kappaleissa totesin, en halua olla osallisena viemässä tätä yhteiskuntaa siihen suuntaan, että mitä järkyttävämpää materiaalia: sen kiinnostavampaa ja arvostetumpaa taidetta.

Voiko flow-tilan tai vain hyvän olon tunteen siis saavuttaa teatterissa näyttämällä ns. nopeasti ja vauhdikkaasti? Mielestäni vauhdinhaku ja lennokkuus teatterissa on suotavaa silloin, kun kohtaaminen tuntuu pitkävetoiseltä ja tasatempoiselta. Tämä tunne täytyy kuitenkin olla koko työryhmän yhteinen konsensus. Täytyy kuitenkin muistaa olla juoksematta repliikkejään. Tiettyt sanat ja lauseet vaativat painokkaamman ja hidastempoisemman rytmin, jotta tarinan tai esityksen sisältö tulee ulos.

Mutta pääsääntöisesti haluan tuoda lavalle vauhdikkaita tilanteita. Tämä liittyy nuoruuteen. Saatan ehkä hidastua ja kangistua sekä viisastua, mutta toivottavasti en vielä pahasti.

TEKNOLOGIA: NYKYAIKAISEN IHMISEN TAPA YLITTÄÄ ITSENSÄ

Mestarikurssilla pohdimme sitä, mikä on näyttelijöiden tehtävä tulevaisuudessa, kun teknologia lisääntyy ja suurimman osan tiedonvälityksestä kotiaskareisiin ja ihmisen väliseen vuorovaikutukseen liittyen tapahtuu teknologian välityksellä.

Ihmiset tulevat olemaan entistä laiskempia, sillä teknologian lisääntyessä työt siirtyvät ihmisiltä koneille. Laiskuus taas johtaa toimettomuuteen ja väsymykseen. Tulimme siihen tulokseen, että luovuus on ainoa asia, mitä koneet eivät kykene tekemään tai tuottamaan.

Ihmismielelle tyypillistä on luovuuden kokemuksen hakeminen ja sitä kautta hyvän olon tunteen saavuttaminen. Mitä on tämä luova tila? Se on jotain tiedostamatonta, mutta silti tiedostettua yhteisöllistä tunteiden jakamista. Jokaisessa huoneessa jossa on ihmisiä, on joku tietty atmosfääri, jonka vain me ihmiset pystymme aistimaan. Nämä atmosfäärit ovatkin mielestäni näyttelijäntyön kannalta kiinnostavimpia tulokulmia näyttelijäntaiteeseen. Tulee sellainen olo, että tällä työllä on tarkoitus, kun olemme saaneet aikaan sen, että näinkin moni ihminen on kotiaskareiltaan ehtinyt kokoontumaan tällaiseen suureen saliin, nimeltä teatteri. Se minusta erottaa suorittamisen ja taiteen, että olemme yhdessä siinä tilassa jakamassa tätä, koneille tuntematonta, luovuuden tilaa.

Nykypäivänä helposti turvaudutaan teknologian antamiin mahdollisuuksiin taiteen kentälläkin. Elokuvissa suurelta näyttävät efektit ja tietokoneilla tehdyt stuntit voivat olla menestyksekkään elokuvan valttikortit. Ihminen on aina halunnut ja haluaa yhä tulevaisuudessakin haastaa ja ylittää rajojaan. Teknologia on ollut näiden vuosikymmenten tapa tehdä se. Ei siinä mitään.

Täytyy kuitenkin sanoa, että viimeisen viiden vuoden aikana koskettavimpia ja viihdyttävimpia elokuvia itselleni on ollut Aki Kaurismäen ”Toivon tuolla puolen”, jonka ajankuva sijoittuu kauas silmän kantamattomiin

teknologian olemassaolosta. Ehkäpä se on se vaihtelu, hetkeksi irti pääseminen tästä teknologiaryöpytyksestä, joka minua siinä elokuvassa viihdytti.

Nämä utopistiselta kuulostavat teknologia- ja fantasiaelokuvat eivät ole enää kaukana todellisuudesta. Miksi siis kuluttaa sellaista taidetta, joka on jo meillä arjessa vahvasti läsnä. Aki Kaurismäen elokuvan jälkeen tuli sellainen olo, että niin kyllähän tämän taiteen näinkin voi tehdä. Siitä tuli jotenkin helpottava olo. Rauhoittava olo. Aki Kaurismäen elokuville tyypillinen lakonisuus ja sitä kautta selkeys oli myös virkistävää vaihtelua tähän räjähdysmäiseen tietotulvaan, missä me tällä hetkellä elämme. Nykypäivänä tätä tietotulvaa tulee eteemme valehtelematta 24 tuntia vuorokaudessa koko viikon ajan. Ei ihme, että aivomme tarvitsevat välillä hieman lepoa ja nuoriso tuntuu olevan entistä väsyneempää.

Katsoin Netflixistä Alison Klaymanin ohjaaman dokumenttelokuvan ”Take Your Pills”. Elokuva on hyvin provosoiva ja kertoo amerikkalaisten yliopistokulttuurista, jossa ADHD lääkitys on hyvin yleistä ja miltei pakollista parempien opiskelusuoritusten saavuttamiseksi. Tätä piristävää lääkettä ottavat sekä ADHD potilaat, että tavalliset opiskelijat, jotka vain haluavat lisätä suorituskykyään urheilusta matematiikan tentteihin. Tämä ADHD lääke - nimeltään Adderall - auttaa opiskelijaa keskittymään intensiivisemmin siihen, mitä ikinä hän tekeekään. Adderall on lääke, joka auttaa sinua ylittämään itsesi.

Elokuvaa katsoessani minulle heräsi ajatus millaiselta opinnäytteeni olisikaan näyttänyt, mikäli olisin napannut yhden tällaisen pillerin. Opinnäytteeni olisi varmasti ollut yhtenäisempi. Siinä ei olisi ollut kirjoitusvirheitä, sillä itseluottamukseni noustessa ja euforian tunteen vallatessa minulla olisi ollut enemmän energiaa tarkkailla oikeinkirjoitustani. Olisin varmasti ollut vielä vähän kiinnostuneempi siitä, mitä minä kirjoitan. Opinnäytteeni olisi pitänyt sisällään toisiaan tukevia kappaleita, jotka olisivat tulleet johonkin yhtenäiseen loppupäätelmään ja sitä kautta antanut lukijalleen lopulta katharsiksen. Kuulostaa liian hyvältä ollakseen totta. Luojalle kiitos suomalainen opiskelijakulttuuri ei ole vielä mennyt siihen

suuntaan, että turvaudumme ulkoisiin kemiallisiin lääkkeisiin, vaikka kilpailu onkin kovaa. Olen ylpeä siitä, että olen päässyt opiskelemaan korkeinta taiteen alan koulutusta Helsingin Teatterikorkeakouluun. En väitä, etten halua suoriutua tästä opinnäyte tehtävästä parhaalla mahdollisella tavalla. Parhaana mahdollisena itsenäni. Päinvastoin – haluan, mutta omine avuineni. Elokuvan mukaan juuri kilpailuhenkisyys on se seikka, mikä on ajanut tämän amerikkalaisen kulttuurin siihen pisteeseen, että turvaudutaan ulkoapäin tulevaan kemialliseen apuun, lähes kaikessa. Elokuva loppuu opettajan loppukaneettiin: ”Kysymys siitä, mitä katoaa jos kaikki käyttäisimme Adderalia, on kysymys, mitä varten se kaikki on? ..ajatukseni katkesi, hetki, minulla oli se... Minulla oli esimerkki.. Sain sen: Voi myös sanoa, että kadotetaan se, mitä ihmiset tekevät – mietiskellessään ja aprikoidessaan. Ja kun heidän ajatuksensa vaeltelevat. Mitä siitä tulee? Luovuutta, taidetta, inhimillisen yhteyden erikoislaatuisia hetkiä. Tietenkin myös voimakkaan inhimillisen tuskan ja surun hetkiä, mutta kuvailisin niitä ihmisenä olemisen kokemukseksi.” Elokuvan loppu antaa lohtua inhimillisyydelle ja on siksi koskettava. Haluankin tuoda taiteessani esille ihmisen, virheineen. Pieneksi poliittiseksi teoksi lisään tähän kappaleen loppuun omaksi loppukaneetikseksi kirjoitusvirneen. Tämä vain todistaakseni olevani ihminen.

MITKÄ ASIAT KOULUSSA OVAT TUNTUNEET KIVOILTA?

Olen nauttinut suuresti akrobatiatunneista sekä muutenkin asioista, joissa olen päässyt haastamaan itseäni. Akrobatiassa jotenkin saa sen suoran palautteen onnistuiko vaiko ei.

Minua on harmittanut se, että selkäni on vihoitellut akrobatiatuntien jälkeen. Ilmeisesti se ei ihan täysin kestä sellaista höykytystä, kuin mitä sen tulisi kestää akrobatiatunneilla. Minulla ei ole koko elämän taustaa akrobatiaharjoittelusta. Minulla on kuitenkin tausta kuntoilevana ja itsestään huolta pitävänä ihmisenä. Olen vanha jalkapalloilija sekä muiden lajien harrastaja. Urheilullisuutta aion myös vaalia tulevaisuudessa.

Olen varma, että liikkuvuuteni riittää kuitenkin juuri sen tarvittavan määrän mitä näyttelijältä vaaditaan. Onhan olemassa aina stuntteja, jotka sitten voivat tehdä nämä vaativimmat temput, mikäli leffa taikka teatteriesitys sen vaatii. Itselläni vaan tuntuu olevani sellainen hulluudeninto, että haluaisin tehdä stunttini itse ja käyttäisinkin mielelläni aikaa niiden opetteluun.

Hannu-Pekka Björkmanin murjaisu: ”On aika, jolloin uteliaisuus voittaa pelon” on vahvasti läsnä myös minun ajatuksissani. En pelästyisi kuollakseni kymmenen metrin loikkaa turvapatjoille, mikäli turvamiehet olisivat paikalla, ja temppu olisi muutenkin tarkastettu toimivaksi. Kyllä pelkäisin ylhäällä katsoessani tätä loputonta matkaa alas, mutta olen sen verran kiinnostunut elämästä, että haluaisin tietää, miltä tuntuu pudota. Adrenaliinini saattaisi alkaa virtaamaan ja innostuisin tästä tulevasta suorituksesta sen verran, että hyppy saattaisi jäädä näyttämättä - elokuvalla halutulta - itsemurhahypyltä, kun lapsekkaat adrenanaliinikasvoni leviäisivät innostuksesta leukaluihin saakka.

Mitäs sitten näyttelijän perustuva työ onkaan? Tarinan vieminen eteenpäin, omalla keholla, tekstin kautta. Ei välttämättä ne stuntit, vaikka ne ovatkin mukavia bonareita. Joskus nämä bonarit kuitenkin saattavat juuri olla

se pieni elämänlisäsuola, joka auttaa onnistuessaan jaksamaan eteenpäin. Tähän väliin voisin lausua mestarikurssilla kirjoittamani manifestin:

Tämä on Manifesti tavoitteille

Tavoitteiden toteutuminen on yksi suurimmista teistä onneen, ainakin hetkelliseen. Kun valmistaudut voittisuoritukseen liikuntasalissa, onnistuaksesi suorituksessa, sinun tulee asettaa itsellesi tavoite onnistua. PÄÄTÖKSEN TEKOA on se tärkein hetki. Hetki, jolloin olet jo päättänyt onnistuvasi. Päätöksen tehneenä sinulla on suuremmat mahdollisuudet onnistua. Voisi miltei sanoa, että loppu on silkkaa laskettelua - mikäli olet treenannut tarpeeksi... En siis väitä, että ihmisen tavoitteet onnistuvat aina mikäli näin uskoo. Mutta, jos ajatellaan, että ihmisen tavoitteista keskimäärin 1/3 onnistuisi, eikö olisi järkevämpää asettaa itsellensä useampi ”onnistunut uskomus” päivän ajaksi. Esimerkiksi Pekka on asettanut itsellensä yhden tavoitteen, joka on nousta sängystä kello 08.00. 66.66% todennäköisyydellä Pekka torkuttaa kello 08.30 saakka ja epäonnistuu tavoitteessaan. Mikäli Pekka asettaa itsellensä päivän ajaksi kolme tavoitetta yhden sijaan, on hänellä suurempi todennäköisyys onnistua edes kerran koko päivänä. Jo tämä yksi onnistunut tavoite tuottaa Pekalle hetkeksi ”sitä hyvää” eli hetkellistä onnea. Hetkellinen onni saattaa kuulostaa masentuneen päiväsaldoilta, mutta kun näitä hetkellisiä onnia kertyy runsaiden – ja lisättyjen – tavoitteiden tähden enemmän, on tie onneen taattu! Elämä koostuu hetkistä. Lisätessäsi elämääsi hetkiä, eli näitä PÄÄTÖKSEN TEKOJA, on sinulla suurempi todennäköisyys tulla onnelliseksi. Aina on tietty huonoja päiviä, mutta! Ei voi olla käsitettä ”huono päivä” ilman ”hyvää päivää”. Elämän on tarkoitus kulkea vuoristorataa. Esitä itsellesi päivittäin kysymyksiä: Mihin pyrin tällä? Mikä on minun rajani onnistua? Voisinko minä nostaa rimaani? (- suurempi rima - pienempi todennäköisyys

onnistua – toisaalta taas: onnistunut suuri rima - > sitä suurempi mielihyvä)

Muista asettaa itsellesi tavoitteita, äläkä jämähdä paikoilleen. Ihminen on luotu kehittymään ja olemaan alati muuttuvassa tilassa, älä pelkää huonoja päätöksiä, omena on jo puraistu vuoksesi, tartu tilaisuuteen. Elämmehän täällä keskimäärin vain 79 vuotta.

LOPPUSANAT JA MUISTUTUS ITSELLE

Näyttelijäntyössä puhutaan aina etukenoisuudesta. Se on yksi asia mistä minun tulee aina muistuttaa itseäni. Asioita ei tapahdu, mikäli niitä ei näytellä. Se on yksinkertaista ja se on myös hyvä muistaa.

Suomalainen nimi näyttelijälle eli ”näyttelijä” on mielestäni huono, verrattaessa amerikkalaiseen nimeen ”actor”, joka tulee sanasta ”action” eli toiminta.

Mielestämme me näyttelijät emme saisi vain näytellä asioita. Se kuulostaa jo itsessään vierestä tekemiseltä, osoittamiselta. ”tää nyt tulis täältä” - asenteelta.

Toimija on parempi kuvaus näyttelijälle. Toimija toimii, tekee asioita. Vaikka käsilläseisannon, tai vapaa uinnin, tai stuntin! Korkealta! Taikka sitten pelaa korttia ja polttaa karismaattisesti tupakkaa Aki Kaurismäen uusimmassa elokuvassa ”Teknologia taakse jäi, luovuus ja vapaus seuras perässäin”.

PS:

Tämä teknologian taakse jäänti on aika kova väite ja haaste itselle, kun sitä loppujen lopuksi aika paljon myös rakastan. Noh, elämä on täynnä ristiriitoja, ja kyllähän ihmiset valehtelee toisilleen, vaikka opinnäytteessä. Tai enhän minä oikeastaan mitään valehdellut, yritin vain saada hienon loppukaneetin ja rinnastaa jollain tavalla teknologian, vauhdin, voiman, kehollisuuden, nopeuden, vapauden, luovuuden ja taiteen yhteen lyhyeen lauseeseen kootakseni aivokapasiteettini, jonka tämä teknologian myötä tullut valtava tietotulva on surkastuttanut silloin tällöin väsyneeksi lepoa kaipaavaksi aivomöhkyräksi, ja aina vain uudestaan se tuntuu kaipaavan lisää sekä vauhtia, että voimaa herätäkseen jälleen eloon uuteen päivään ja teatteriesitykseen.